

SVJEDOČANSTVO DANAŠNJEG EKUMENIZMA

Jerko Barišić, Da budu jedno. Pitanja današnjeg ekumenizma, Biblioteka Crkve u svijetu, Split, 1976.

Dragi Džimbeg

Ekumenizam je sigurno star koliko i povijesno cijepanje kršćanske religije. No nije on tekao ravnom linijom. Imao je redovito više protivnika nego pristaša. Zanimljivo je kako ti protivnici, dok inače čvrsto vjeruju u Krista, bezbrižno prolaze mimo njegove vruće molitve: *Da svi budu jedno...*

Oduvijek se dakle osjećala potreba za ponovnim zblizavanjem i jedinstvom. No uska shvaćanja i povijesne prilike nisu dopustili sve do našeg stoljeća da se u skladu s povijesnim posebnostima i kršćanskim zajedništvom u Kristu realnije priđe ekumenskom pothvatu, zasnovanu na jedinstvu u raznolikosti. I danas postoje brojne prepreke. Ali činjenica da je Krist usrdno molio za jedinstvo svoje Crkve (Iv 17, 21) obvezuje sve kršćane da mole i porade da dođe do tog jedinstva. Iz te činjenice i obveze izrastao je i suvremeni ekumenski pokret.

Pošto je stoljećima padao na povijesnom ispitu — možda zbog toga što je bio previše uskogrudan — s Drugim vatikanskim današnji ekumenizam dolazi u novu fazu, postavlja se na zdravije noge, razumniju i prihvatljiviju podlogu. I mada mu se često ispod glasa pruža kojekakav otpor, on je danas na svjetskoj razini poprimio novo religijsko obilježje, tako da se bar u kršćanskom svijetu, u kojemu je vrlo aktualan, ne može više zanemariti i zaobići.

Nije se stoga čuditi da se i mi u našoj zemlji, gdje se inače miješaju religije i kršćanske konfesije, pa prema tome i ekumenska problematika, sve više zanimamo za putove i načine ekumenskih zblizavanja i suradnje. Nipošto to ne predstavlja danas neku taktičku mjeru, samozavaravanje ili varanje drugoga, nego ljudski i religijski korak u susret braći iz iste velike, u prvom redu kršćanske, religijske obitelji. Stisak ruku Pavla VI. i nezaboravnog Ate-nagore, Ramseya i drugih velikih ekumenista svijetli su putokazi i dovoljno jamstvo da se ne radi o običnom pokretu nego o životnom religijskom stajalištu dubokog respektiranja općeg zajedništva u Kristu i osobnog, pojedinačnog, društvenog i povijesnog puta i ostvarenja Kristove poruke u određenoj konfesiji. Stvar je danas svakako ozbiljna i njezine perspektive nisu u jednom ili drugom aspektu pomirenja ili pak poistovjećivanja, nego u trajnom naporu ljudskog i kršćanskog dijaloga, susreta i upoznavanja u cilju duhovnog jedinstva i otkrivanja što autentičnije misije.

Naravno, povijesno-društvene, a s njima i same unutrašnje vjerske razlike nisu tako malene da bi današnji ekumenizam bio bez svojih poteškoća. Prevelike vjernost svojoj tradiciji, kojekakve izjave i stvarne razlike unutar velike kršćanske zajednice rađaju često sumnjama i nepovjerenjem. No u posljednjem desetljeću stvar je unatoč svemu krenula i pokrenula duhove, da ekumenizam kao stvarnost i potreba više nije u pitanju.

O svemu tome, s jedne strane informativno, s druge stručno i autentično raspravlja novo izašla knjiga našeg najistaknutijeg stručnjaka na području suvremenih ekumenskih gibanja dra Jerka Barišića: **DA BUDU JEDNO. Pitanja današnjeg ekumenizma.**

Autor je sustavno podijelio ovu malu enciklopediju o suvremenim ekumenskim zbivanjima u tri dijela: na *povijesni, teoretski i praktično-dijaloški aspekt* današnje ekumenske problematike. Otvoren ekumenskom strujanju, pisac u svojem uvodu upozorava na današnji *kairos ekumenizma*, a u pogovoru ističe njegove *šanse*.

No, naravno, nije riječ samo o *kairosu* i *šansama*. Jedna stručna studija kao ova nije mogla ići za površnim efektom. Ona je u svojoj objektivnosti zašla u srž problematike, pozabavila se s korijenjem i deblom golemog ekumenskog stabla, ali i sa svim burama i olujama, dotično problemima koji iziskuju

još mnogo truda i dugo vremena da bi to golemo stablo donijelo bogate plodove u krilu kršćanske zajednice i modernog svijeta.

Informacije radi, donosimo i neke naslove iz Barišićeve knjige: *Kairos ekumenizma, Sjedinjenja Crkava u XX. stoljeću, Ekumenizam i II. vat. sabor, Pravoslavlje i dijalog s Katoličkom crkvom, Teološki dijalog između Anglikanske zajednice i Katoličke crkve, Ekumenski sporazumi o euharistiji, Dijalog između Katoličke crkve i pravoslavnih Crkava, Stare istočne Crkve u dijalogu s Katoličkom crkvom, Problem interkomunije, Bilansa ekumenskog pokreta, Kakve su šanse ekumenizma?*

U tih nekoliko naslova, i nekim drugima, dr. Barišić je iscrpno izložio probleme i stajališta suvremenog ekumenizma, naglasio je potrebu i mogućnost ekumenskog rada i uspjeha. Sabrao je naime sve što se u proteklih desetak godina na tome učinilo. Posebno je vrlo brižljivo složio i donio podatke o ekumenskim kontaktima između Katoličke i drugih Crkava.

Što se tiče dogmatskih prepreka i stanovitih razlika, dotično različitih gledišta na pojedina pitanja u različitim kršćanskim konfesijama dr. Barišić je slijedio temeljno ekumensko načelo da se ne prenaglašavaju povijesne predrasude i na prvom mjestu ne ističu stanovite teološke razlike. No u svojoj ih knjizi nije prešutio. Problem interkomunije u tom pogledu predstavlja ključno pitanje koje ne zavisi, smatra naš autor, samo od eventualnih naklonosti i dobrih namjera nego i od doktrinarnih raščišćavanja i prihvaćanja. »Veliki i duboki razlozi«, priznaje Barišić, »stoje protiv zajedničke pričesti odijeljenih kršćana. Treba najprije otkloniti teološke razloge koji zadržavaju kršćane na putu do interkomunije... No euharistija je«, kaže on, »ujedno i efikasno sredstvo da se postigne jedinstvo. Stoga je treba donekle i dopuštati. Zato nikako ne stoji alternativa«, zaključuje, »interkomunija cilj ili sredstvo. Oba ekstrema su pogrešna. Niti potpuna euharistija niti nikakva. In medio veritas« (str. 135) — istina je u sredini.

Taj srednji put Barišić i inače prihvaća. Naklon ekumenskom zbližavanju, on želi da to zbližavanje bude čvrsto i sigurno. Stoga, drži on, valja raditi ustrajno, iskreno i s vjerom u uspjeh. »Neki ekumenski entuzijasti nestrpljivo pitaju: kada će doći do sjedinjenja? A pesimisti: da li će se ono uopće ostvariti? Mi tvrdo vjerujemo«, poručuje im Barišić, »da će se jednom opet obnoviti jedinstvo kršćana« (str. 162). Na pitanje kada će to biti — autor se ne usuđuje dati odgovor, ali upozorava da je naša dužnost da za to molimo i da na tome radimo (162).

S ovom Barišićevom knjigom naš ekumenizam i ekumenska teologija dobili su novu potporu i usmjerenje. Nadamo se da će ona svojom ozbiljnošću i aktualnošću problematike doprinijeti boljem upoznavanju naših zalaganja za stvar ekumenizma. Možemo ovdje napomenuti da već godinama neke značajne ekumenske revije, kao na pr. *Journal of Ecumenical Studies*, informiraju svjetsku javnost o Barišićevim radovima na području ekumenizma, posebno o njegovim zapaženim člancima u *Crkvi u svijetu*.

Zanimljivo je, spomenimo na kraju, da je ovo ozbiljno djelo vrlo vješto ilustrirano u skladu s osnovnom idejom. Naime, za ilustraciju je uzeto Meštrovićevo propelo, koje je prikazano u četiri reprodukcije. Dok tri prve slike predstavljaju samo detalje spomenutog propela, razlomljenog i raskomadnanog Krista, podijeljena u kršćanskim Crkvama, četvrta slika daje cjelovitog Krista, jedinstvena, ujedinjena u ekumenskoj viziji zajedništva svih kršćana i kršćanskih frakcija.

Iako bismo mogli poželjeti da je ovo djelo povijesno obuhvatnije i teološki dorećenije u pogledu nekih ekumenskih pitanja, moramo priznati da nas sustavno i dokumentirano obavještava.

Stručno, a opet vrlo jednostavno, velikim dijelom informativno pisana; primijenjena također studiju ekumenizma na teološkim školama i fakultetima; tehnički vrlo ukusna — ova je knjiga očito potrebna i korisna svakom svećeniku i studentu teologije. Treba imati samo malo ekumenskog duha i ljubavi prema našoj izvornoj teologiji i teološkom studiju, pa da znamo cijeniti značaj i ulogu ovog doista vrijednog i informativnog ekumenskog izdanja.